

El Santuari de la Mare de Déu de la Bovera

El Santuari de la Mare de Déu de la Bovera es troba dalt d'un turó just al costat de Guimerà. És un lloc molt tranquil i acollidor, que actualment funciona com a centre de culte de manera esporàdica i com a lloc de reunió i esbarjo pràcticament cada cap de setmana. Darrere d'aquest lloc hi ha una gran història començada fa més de vuit-cents anys.

Text i Fotografia: Annabel Roca

m memòria històrica

Història

Sabem que el Santuari de la Bovera existeix com a mínim des de l'any 1190, quan Pere de Tàrraga va fundar-hi un monestir. També se sap que cinc anys més tard hi vivia una congregació de monges cistercenques que el 1237 van rebre un permís per part del Papa Gregori IX per buscar un nou emplaçament, ja que a la Bovera hi havia molta pobresa i manca d'aigua. Tot i que part de la comunitat va marxar al Bergadà, l'emplaçament final de la congregació va ser al Monestir de Vallsanta, just sota el turó de la Bovera.

Va ser a partir del moment en el qual les monges van marxar que l'antiga església de la Bovera va passar a ser un Santuari, que estava fortificat i disposava d'un torre de defensa documentada per primer cop l'any 1438. Al final del segle XVI es va pintar un retaule per a aquest Santuari que explica la llegenda de com es va trobar la Mare de Déu. Actualment hi ha una còpia del retaule en una de les capelles laterals de l'església, mentre que l'original es conserva al Museu Episcopal de Vic.

En l'actualitat el monestir ja no existeix, sinó que damunt d'aquest i de la torre de vigilància s'hi va construir una casa annexa que durant un temps va servir d'habitatge i que actualment acull els visitants i els permet fer-hi dinars, trobades, etc.

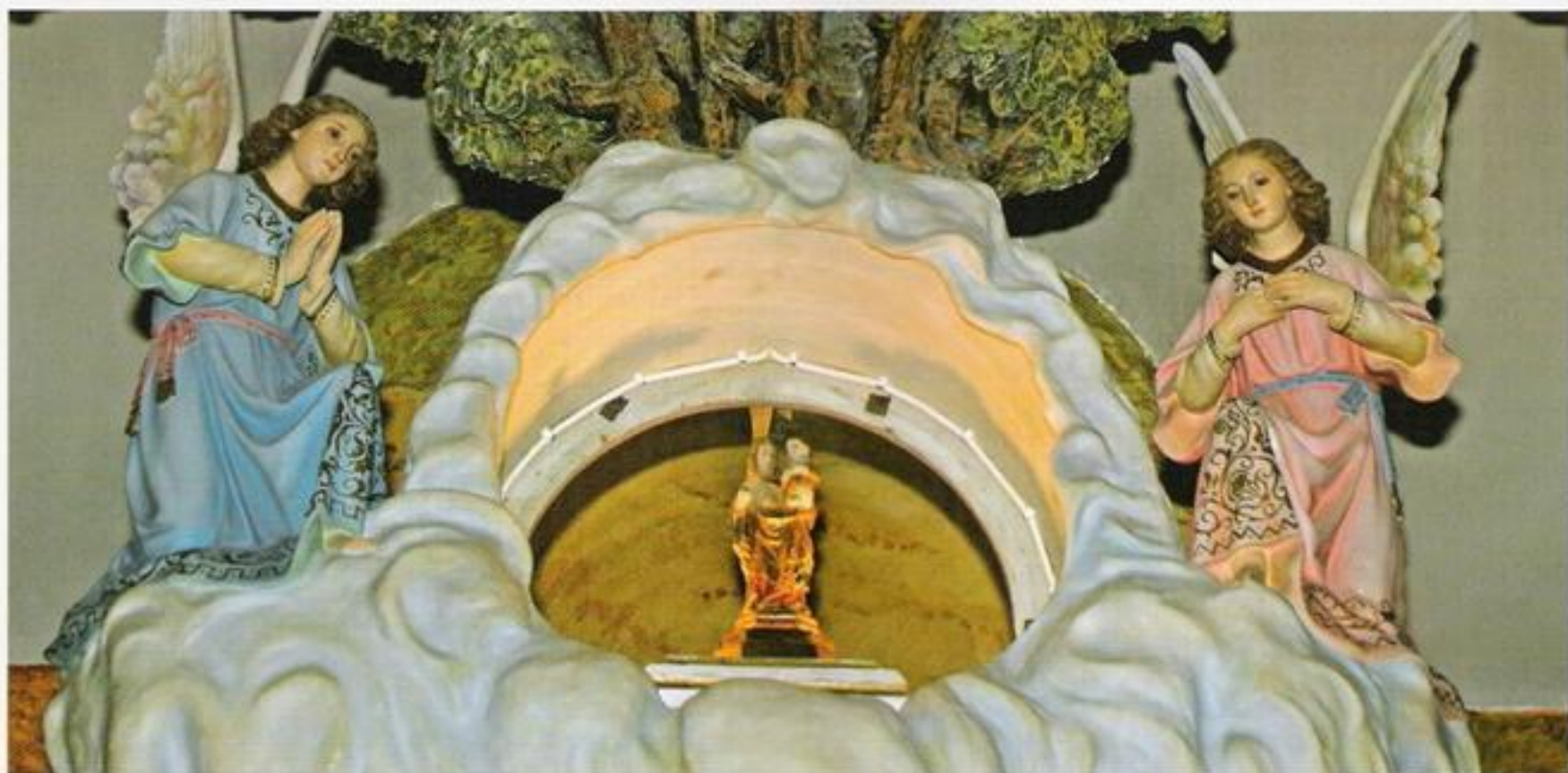
Mare de Déu llegendària

Tal com dèiem anteriorment, popularment es coneix una llegenda que explica com es va trobar la Mare de Déu de la Bovera. Segons aquesta llegenda, la imatge va ser trobada damunt d'una alzina per un pastor que pasturava els seus bous a l'Edat Mitjana. A més, la història popular atorga virtuts curatives al tronc d'aquesta alzina, especialment pel que fa al mal de queixal.

És per tot plegat que actualment la imatge d'aquesta Mare de Déu es troba sota una alzina a l'altar de l'església, i prop del Santuari encara es conserva un tronc d'alzina molt vell, que representa el lloc on la van trobar. D'altra banda, l'altar des de fa una mica més d'un any està decorat amb una pintura al fresc que, entre altres elements importants a la zona, també representa la mare de Déu damunt d'un tronc d'alzina.

L'església avui

El Santuari de Santa Maria de la Bovera és un edifici barroc. Té cinc altars: un de principal i quatre de laterals. El presbiteri conté la imatge de la Mare de Déu i està decorat, com dèiem anteriorment, amb una gran pintura al fresc inaugurada el setembre del 2008 i realitzada pel pintor targarí Josep Minguell. Aquesta obra mostra, en una banda, tota la vall del riu Corb amb els

m memòria històrica

diferents pobles d'aquesta: Guimerà, Ciutadilla, Altet, etc. D'altra banda també es representa la llegenda de la troballa de la Mare de Déu i es fa referència a la tradició agrícola de l'Urgell i la vall del riu Corb, amb representació dels cultius més típics de la zona com són els cereals o les oliveres, entre altres.

Tant el sostre com les columnes de l'església estan decorades de manera molt interessant. A més, just damunt del baptisteri es conserva una petita peça de decoració diferent. Es tracta de l'única resta de la decoració que hi havia a l'església abans que aquesta es restaurés.

Pel que fa al funcionament de l'església com a centre de culte, actualment s'hi fa missa dues vegades a l'any: el dia de Pasqua i el dia de la Mare de Déu de la Bovera, que se celebra el primer dissabte de setembre. Tot i que s'hauria

"La llegenda diu que la Mare de Déu de la Bovera es va trobar en una alzina"

de celebrar el dia 8 de setembre, es va decidir fer-ho el primer dissabte de mes per tal que la gent que treballa o estudia fora del poble de Guimerà hi pugui assistir. A més, de tant en tant s'hi celebra algun esdeveniment especial com casaments o comunions.

L'edifici annex

El que ara és l'edifici annex a l'església és on antigament hi havia el convent i la torre, que després va ser també la residència de l'ermità. Sabem que l'últim ermità que hi va viure va fer-ho el segle passat. Vivia amb uns masovers i tenien hort i bestiar per tal de mantenir-se. Actualment, en una de les parets d'aquest edifici hi ha una zona emmascarada: és

la prova que hi va viure gent, a més de ser testimoni de la zona on hi havia la llar de foc o la xemeneia. En aquesta mateixa sala també s'hi poden observar diversos escuts heràldics de famílies influents antigament a la zona.

D'altra banda, en aquest edifici hi ha quatre arcs suportats per columnes de fust quadrilobulat. D'aquestes, tres es conserven encara de l'edifici original del segle XII, mentre que les altres han estat reconstruïdes. La diferència entre unes i altres és evident, i a simple vista es pot diferenciar quines són les originals.

Avui en dia és en aquesta sala on es fan els dinars, berenars o trobades diverses que s'organitzen a la Bovera, ja sigui per part de particulars, o per institucions públiques com ara escoles o ajuntaments. Els àpats també es poden fer a l'exterior quan la meteorologia ho permet.

Conservació de la Bovera

Ja fa molts anys que diversos veïns i veïnes de Guimerà van decidir crear el Consorci de la Mare de Déu de la Bovera per tal de lluitar per preservar i fer més viu el Santuari. L'any 1986, per exemple, es va fer un projecte de remodelació de la casa annexa a l'església. Tot i que es va contractar un arquitecte i que es van rebre ajudes per part de diverses institucions, no hauria estat possible dur a terme les obres sense l'ajuda del Consistori, que no només va buscar persones que poguessin cedir materials, sinó que també van organitzar un voluntariat per tal que la gent del poble i ells mateixos pugessin a la Bovera a ajudar fent de manobres, paletes, netejant, o el que convingués.

D'altra banda, fa temps que cada any, cap a la primavera, un grup de persones s'aplega a la Bovera per tal de dur-hi a terme les tasques de manteniment necessàries: pintar, netejar, reparar alguna cosa, etc. Després tots junts fan un més que merescut dinar o sopar allà mateix.

Un dels membres del Consistori, Miquel Prous, s'encarrega del Santuari des de fa uns vuit anys. Ell és l'encarregat d'organitzar les trobades que s'hi fan, de facilitar-los les taules, les cadires, la llenya, etc. També explica a tothom qui vol la història i les llegendes de la zona, i s'encarrega que tot estigui bé i que no sorgeixi cap problema. A més, els dissabtes i els diumenges té un petit servei de bar obert allà per tal que els visitants puguin prendre un refresc o un aperitiu. Cal destacar que tota aquesta feina la duu a terme de manera voluntària, tot i que per dinar a la Bovera s'ha de pagar el preu simbòlic de dos euros i mig per persona. Quan li preguntem si creu que algú continuarà aquesta tasca el dia que ell ja no pugui fer-ho, ens diu que no ho sap, però que a ell, com és lògic, li agradaria molt que sí que es continués. ☺

Agraïm la col·laboració de Miquel Prous i de Dolors Minguell per haver fer possible aquest reportatge.

